

Forslag 5: Kommunal pulje til at bringe vandløb tilbage i deres naturlige slyngning

Introduktion

Åer og vandløb rundt omkring i landet, er gennem årtier blevet rettet ud, og intensivt vedligeholdt af hensyn til afvanding af landbrugets marker og enge. Det har medført negative konsekvenser for biodiversiteten i åer og vandløb, og bl.a. medført en øget kvælstofudvaskning til havet. Genslyngning af vandløb bør samtænkes med forslag 1 og 2, hvor det er muligt.

Foreslået tilgang

For at få åer og vandløb tilbage i deres naturlige slyngning, og dermed opnå positive effekter på biodiversitet, og reducere kvælstofudvaskning til havet, kan du og din afdeling:

- Foreslå, at kommunen sætter gang i et genslyngningsprojekt på en udvalgt strækning i kommunen - eventuelt i samarbejde med partnerorganisationer som Dansk Sportsfiskerforbund eller lignende.
- Hjælpe med at skabe et overblik over potentielle områder, hvor eventuelle genopretningsprojekter kan iværksættes.

Baggrund

For at give mere plads til og fremme det danske landbrug, er mange større vandløb blevet rettet ud til lige "vandmotorveje", gravet dybere eller lagt i rør, så vandet mere effektivt kunne ledes væk fra markerne. Konsekvensen heraf er bl.a. øget udledning af næringsstoffer til de indre farvande, tab af vigtige vådområder og forringet vandløbsfauna, herunder tab af fiskebestande.

Vandløbene kan genslynges, hvilket vil sige at vandløbet lægges tilbage til sit oprindelige forløb eller et tilsvarende naturligt forløb. Det har mange fordele for biodiversiteten at genslynges vandløb, da det giver bedre betingelser for de smådyr, fisk og planter, der bor i dem. Ligesom det bremser vandet ved store regnvandshændelser.

Under en tredjedel af vores vandløb er i god økologisk tilstand. I Miljøministeriets vandområdeplaner for 2021-2027 er det et mål at forbedre de fysiske forhold og give vandløb mere varierede løb for 5.500 km vandløb. Der er afsat 920 mio. kr. til den fysiske indsats i perioden 2022-2027.

Kommuner kan søge om statslige tilskud hos Miljøstyrelsen til vandløbsrestaurering for vandløb af type 1, og hos Fiskeristyrelsen til vandløb type 2 og 3 under EHFAF-tilskudsordningen.

Du og din afdeling kan hente inspiration fra fx genslyngningsprojekter i Vejle Å og Hoven Å. Ved Vejle Å ekstensiveres eller undlades grødeskæring i dag, som tidligere har været gjort for at kunne afvande mere effektivt. Hoven Å er i et restaureringsprojekt blevet forlænget med et par hundrede meter, så åen har fået et mere naturligt og varieret å-forløb. Der er også blevet etableret gydestryg og sandfang, udlagt kampesten som fiskeskjul og dødt ved, der ændrer på strømforløbet i åen. Risikoen for fremtidige oversvømmelser er også minimeret vha. udplantning af vandløbsplanter. Ringkøbing-Skjern Kommune har i genslyngningsprojektet arbejdet sammen med lokale dambrug, lodsejere og Skjern Å-sammenslutningen og Riverfisher, der arbejder for bedre vandløb, flere fisk, bedre lystfiskeri og lystfiskerturisme.

Kommunens beføjelser og ansvar

Kommunen *skal* udarbejde vandløbsregulativer og stå for vedligeholdelsen af offentlige vandløb inkl. grøfter og søer m.m. Regulativerne skal indeholde bestemmelser om bl.a. vandløbets skikkelse eller vandføringsevne og vedligeholdelse m.v.

Kommunen *kan* fastsætte bestemmelser om bevarelse af skyggegivende vegetation langs offentlige vandløb, også på privat grund, for at begrænse grødevæksten. Kommunen kan også gennemføre vandløbsrestaureringer.

Udfordringer og forventet modtagelse

Der er flere aktører involveret i genslyngningsprojekter, hvis interesser skal forsøges forenet. Fx kræver genslyngning af vandløb typisk at lodsejere må afgive areal. Det er derfor vigtigt at have tidlig inddragelse, god dialog og gode relationer i processen.

Du kan læse mere om genslyngningen af Vejle Å her:

<https://www.fiskepleje.dk/vandloeb/restaurering/vaadomraade/genslyngede-vandloeb-i-vaadomraade/vaadomraade-genskabe-naturlige-forhold>. Derudover er også Omme Å i Vejle blevet genslyngnet, hvilket du kan læse om her (<https://www.dn.dk/nyheder/i-vejle-saetter-de-aerne-fri/>) og evt. kontakte den lokale DN-afdeling (vejle@dn.dk) for mere viden.

Projektet omkring Hoven Å kan du læse mere om her <https://www.sportsfiskeren.dk/natur-og-fiskeripolitik/nyheder/2023/04/lodsejer-tog-initiativ-til-genslyngning-af-hoven-aa>

Værktøjer og ressourcer

Læs gerne DTU Aquas ABC om vandløbspleje inden et projekt igangsættes

https://www.fiskepleje.dk/-/media/sites/fiskepleje/vandloeb/restaurering/abc_-_i_vandloeb_srestaurering_dtu_aqua.pdf og find mere viden på www.fiskepleje.dk

Du kan læse mere om genslyngning af vandløb her

<https://www.fiskepleje.dk/vandloeb/restaurering/genslygning> samt Miljøstyrelsens faktaark om vandløb <https://mim.dk/media/p1shqdm4/faktaark-vp3-vandloeb-juni.pdf>

De forskellige 'Grusbander' (<https://fishingzealand.dk/grusbanden/om-grusbanden/>) rundt om i landet, er vigtige samarbejdspartnere når et å-løb skal genslynges eller genoprettes. Derudover er det vigtigt også at tage kontakt til Danmarks Sportsfiskerforbund (<https://www.sportsfiskeren.dk/>) for at høre, om de har lokale, der vil være med i planlægning og udførelsen af genopretningen.

Sekretariatsansvarlig:

Mads Kongsted Brenøe. E-mail: madsb@dn.dk